

Rådet for
Den Europæiske Union

Bruxelles, den 28. januar 2022
(OR. en)

5781/22

TELECOM 30
DIGIT 20
CYBER 31
COMPET 55
RECH 47
PI 8
MI 68
EDUC 33
JAI 109
ENFOPOL 44
COSI 28

FØLGESKRIVELSE

fra: Martine DEPREZ, direktør, på vegne af generalsekretæren for Europa-Kommissionen

modtaget: 27. januar 2022

til: Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generalsekretær for Rådet for Den Europæiske Union

Komm. dok. nr.: COM(2022) 27 final

Vedr.: MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET om en europæisk erklæring om digitale rettigheder og principper for det digitale årti

Hermed følger til delegationerne dokument COM(2022) 27 final.

Bilag: COM(2022) 27 final

Bruxelles, den 26.1.2022
COM(2022) 27 final

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

om en europæisk erklæring om digitale rettigheder og principper for det digitale årti

{SWD(2022) 14 final}

"Vi tror på en digital omstilling med mennesket i centrum. Det handler om, hvem vi som europæere ønsker at være. For at gøre det mere konkret vil vi udforme et sæt digitale principper. For eksempel adgang til internettet for alle, et sikkert onlinemiljø, retten til at tilegne sig digitale færdigheder, algoritmer med respekt for mennesker, beskyttelse af børn online. Disse vigtige principper skal supplere de lovfæstede rettigheder, der allerede beskytter europæerne online, såsom beskyttelsen af personoplysninger eller ytringsfriheden."

Formand Ursula von der Leyen, Leading the Digital Decade,
Sines, den 1. juni 2021

1. Indledning

At sætte mennesket i centrum for den digitale omstilling er en central prioritet for Europa-Kommissionen. Den digitale omstilling bør udformes i overensstemmelse med vores europæiske værdier og lovgivning.

Kommissionen foreslår i dag at fastlægge et sæt principper for en sådan menneskecentreret digital omstilling. I denne **europæiske erklæring om digitale rettigheder og principper** (herefter benævnt "erklæringen") fastlægges fælles politiske hensigter for borgere, virksomheder, offentlige forvaltninger og politiske beslutningstagere. De digitale principper, der er indeholdt i erklæringen, er tænkt som væsentlige koncepter baseret på fælles europæiske værdier og skal være retningsgivende for et menneskecentreret, sikkert, inklusivt og åbent digitalt miljø, hvor ingen lades i stikken. Formålet er at sikre, at Unionens værdier og individets rettigheder og friheder som garanteret i EU-retten overholdes og styrkes både offline og online.

Erklæringen har form af en *højtidelig fælles erklæring*, der skal undertegnes af Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen. Nærværende meddelelse ledsager det foreslåede udkast til en sådan fælles erklæring.

Denne erklæring er en reaktion på Europa-Parlamentets opfordringer til at sikre, at EU's tilgang til den digitale omstilling er i fuld overensstemmelse med de grundlæggende rettigheder, herunder databeskyttelsesregler og retten til ligebehandling, og principper som teknologineutralitet, netneutralitet og inklusion¹, samt til at styrke de digitale færdigheder og kompetencer og fremme et højtydende digitalt uddannelsesøkosystem². I erklæringen tages der også hensyn til Parlamentets opfordring til at beskytte brugernes rettigheder i det digitale miljø³, sikre mediefrihed og bekæmpe desinformation⁴.

I Berlinerklæringen om det digitale samfund og værdibaseret digital forvaltning fra 2020 erklærede Rådet, at alle skal kunne udnytte de muligheder, som den digitale omstilling giver. Inden for rammerne af Lissabonerklæringen (Lissabonerklæringen — digitalt demokrati med et

¹ (2020/2216(INI).

² (2020/2135(INI).

³ Se 2020/2018(INL), 2020/2019(INL), 2020/2022(INI), 2020/2012(INL), 2020/2014(INL), 2020/2015(INI), 2020/2017(INI), 2020/2216(INI), og 2019/2181(INL).

⁴ 2020/2009(INI).

formål), som blev fremlagt på fællesmødet om den digitale dagsorden i juni 2021, opfordrede Rådet endvidere til en model for digital omstilling, der styrker den menneskelige dimension af det digitale økosystem og er centreret omkring det digitale indre marked. Rådet har også opfordret til en digital omstilling, der i samspil med den grønne omstilling fører til en klimaneutral og bæredygtig fremtid.

Siden dette initiativ blev bebudet første gang i meddelelsen om det digitale kompas i marts sidste år⁵ har Kommissionen **aktivt engageret borgere og interessenter** for at høre deres synspunkter. Høringsaktiviteterne har bidraget til udformningen af den foreslåede erklæring.

Denne meddelelse udstikker også vejen frem med hensyn til overvågningen af de foranstaltninger og tiltag, der skal omsætte erklæringen i praksis. Erklæringen er tæt knyttet til og supplerer forslaget om "Vejen mod det digitale årti", som blev vedtaget i september 2021, og hvori de bredere digitale mål og vejen til at nå dem er fastsat. Som beskrevet i forslaget om vejen mod det digitale årti vil der årligt blive fremlagt en effektiv overvågning af de principper, der er nedfældet i erklæringen, sammen med en årlig Eurobarometer-undersøgelse af de europæiske borgeres opfattelse af de foranstaltninger, der træffes, og de tiltag, der gøres. Dette vil sikre gennemsigtighed samt overvågning af tendenser og resultater i alle medlemsstaterne og et oplyst grundlag for politisk vejledning i forbindelse med eventuel fremtidig lovgivning på de områder, der er omfattet af principperne i erklæringen.

2. Rationalet bag erklæringen om digitale rettigheder og principper

Digitale teknologier er ved at ændre alle aspekter af vores liv og giver hidtil usete muligheder. Arbejde, undervisning, vores omgang med andre, underholdning, indkøb, offentlig forvaltning, sundhedspleje og kultur foregår i stigende grad via digitale midler. Covid-19-pandemien har drastisk ændret og fremskyndet digitaliseringens rolle og den måde, vi opfatter den på, i samfundet og økonomien.

Nye teknologiske gennembrud på områder som kunstig intelligens, dataanalyse, robotteknologi og tingenes internet og deres integration i forretningsmodeller og tjenester og produkter i hverdagen har været med til at ændre den måde, hvorpå økonomien og samfundet er organiseret. Den digitale omstillings øgede tempo har skabt store innovationer og givet nye værktøjer til at håndtere globale samfundsmæssige udfordringer og forbedre effektiviteten af private og offentlige tjenester. Samtidig er det blevet lettere at få adgang til uddannelse og information, og nye rum for offentlig debat er åbnet. Den omfattende udbredelse af digitale teknologier har styrket vores frihed og forbundet selv de mest fjerntliggende steder og skabt nye muligheder for borgere, arbejdstagere og forbrugere, så virksomheder kan oprettes og have succes, lokalsamfund kan trives, ugunstigt stillede grupper kan inkluderes, og vores samfund som helhed kan være i fremgang.

⁵ Det digitale kompas 2030: Europas kurs i det digitale årti (COM(2021) 118 final af 9.3.2021).

Selv om covid-19-pandemien har sat fart i omstillingen, har den også øget den digitale kløft i hele Den Europæiske Union, ikke blot mellem velforbundne byområder og landdistrikter og fjerntliggende områder, men også mellem dem, der fuldt ud kan drage fordel af et beriget, tilgængeligt, interoperabelt og sikkert digitalt miljø, og dem, der ikke kan. Mere end nogensinde før udgør ringe adgang til konnektivitet og internettjenester — såvel som begrænsede muligheder for at tilegne sig digitale færdigheder og en forståelse af digitale teknologier — store risici for samhørigheden i samfundet. Covid-19-pandemien har vist, hvor afgørende det er, at alle aktører, også **institutioner som forvaltninger, forsknings- og uddannelsesinstitutioner og sundhedsfaciliteter, er klar til det digitale samfund**, navnlig hvis inklusion af og støtte til sårbare personer, ældre, børn og personer med handicap skal sikres, således at de fuldt ud kan drage fordel af den digitale omstilling.

Derudover medfører den stigende tilgængelighed af nye digitale teknologier og data også uønskede risici, der kan have vidtrækkende konsekvenser for borgerne, vores demokratiske værdier, vores sikkerhed og fundamentet for vores samfund. Disse risici er steget betydeligt, blandt andet med hensyn til brud på privatlivets fred og persondatasikkerheden, udbredelsen af ulovligt og skadeligt indhold og usikre produkter samt desinformation, cyberkriminalitet og cyberangreb, udnyttelse og misbrug af mennesker, herunder af børn, masseovervågning, algoritmebias, der hindrer retfærdig og ikkediskriminerende adgang til information og demokratisk debat, og sågar direkte censur. Sådanne problemer angriber kernen i de grundlæggende rettigheder og underminerer de fremskridt, der er kæmpet hårdt for at opnå på området, både i Den Europæiske Union og internationalt.

Mennesker og virksomheder har ikke færre rettigheder og er heller ikke mindre beskyttede, når de interagerer med det digitale miljø, sammenlignet med offlineverdenen. Den digitale omstilling berettiger ikke undtagelser fra de rettigheder og friheder, som unionsborgerne har i henhold til EU-retten. Den bør snarere sigte mod at styrke disse rettigheder og friheder. EU er fast besluttet på at sætte alle europæere uanset alder, køn, evner, tilstand og geografisk placering i stand til fuldt ud at udnytte de muligheder, som den digitale omstilling giver, og har i de seneste år truffet både korrigerende og forebyggende foranstaltninger ved at vedtage de nødvendige regler og politiske foranstaltninger på alle disse områder. I takt med at de teknologiske løsninger, der påvirker vores liv, bliver stadig mere indbyrdes forbundne, gennemgribende og komplekse, bliver det imidlertid stadig mere presserende at intensivere indsatsen for at opnå åben, retfærdig og lige adgang til digitale værktøjer, tjenester, infrastrukturer og færdigheder, hvilket i sidste ende kan styrke demokratiet.

Som forklaret i det digitale kompas for 2030 har Unionen en vision for et digitalt forandret Europa i 2030, der er i overensstemmelse med europæiske værdier. Visionen omfatter borgere og innovative virksomheder, der står stærkere i et menneskecentreret, inklusivt, fremgangsrigt og bæredygtigt digitalt samfund. Det nyligt vedtagne politikprogram "Vejen mod det digitale årti" har til formål at fremme EU's digitale førerskab yderligere og styrke borgerne

og virksomhederne og dermed gøre den digitale omstilling til en drivkraft for bæredygtig økonomisk vækst og social velfærd i Europa. Det vil navnlig kunne opnås ved, at adgangen til højtydende bredbånd for alle borgere, herunder i landdistrikter og fjerntliggende områder, udvides ved at opbygge digitale færdigheder og kompetencer i arbejdsstyrken, så den kan deltage fuldt ud i den digitale økonomi. Dette opnås ved at digitalisere virksomheder og offentlige tjenester og gøre de offentlige tjenester mere effektive og lettere at benytte, hvilket vil gavne alle i samfundet. Et sikkert cyberspace skaber også større tillid til digitale værktøjer og tjenester. Det gør det muligt at opretholde ytrings- og informationsfriheden, herunder mediefrihed og mediernes pluralisme. Endelig vil den digitale omstilling i tråd med den grønne omstilling også sigte mod at udnytte mulighederne inden for teknologi til at bekæmpe klimaændringer, beskytte biodiversiteten og genoprette naturen i overensstemmelse med den europæiske grønne pagt, FN's mål for bæredygtig udvikling og Parisaftalen.

Det er på denne baggrund, at Kommissionen som svar på opfordringer fra Europa-Parlamentet og Rådet foreslår at fastlægge et sæt principper, der skal være retningsgivende for en bæredygtig og værdibaseret digital omstilling med mennesket i centrum.

Med henblik herpå indeholder erklæringen digitale principper til gavn for alle europæere, navnlig med hensyn til følgende: at sætte mennesket i centrum for den digitale omstilling; solidaritet og inklusion; valgfrihed; deltagelse i det digitale offentlige rum; sikkerhed, tryghed og styrkelse af individet; bæredygtighed.

Erklæringen skal også være et referencepunkt for både offentlige og private aktører, når der udvikles og udbredes ny teknologi. Ligeledes skal den vejlede de politiske beslutningstagere i en fælles indsats for at fastlægge den europæiske måde at opnå en bæredygtig, menneskecentreret og inklusiv digital verden på og solidt forankre EU's politiske tiltag med henblik herpå. Erklæringen har potentiale til at blive et benchmark på verdensplan for mange nye samfundsmæssige og etiske spørgsmål, som den digitale omstilling medfører. De samme principper vil udgøre kernen i EU's ageren over for sine partnere og inden for rammerne af internationale organisationer.

Den foreslåede erklæring bygger på tidligere initiativer fra medlemsstaterne og Europa-Parlamentet og drager fordel af talrige bidrag, der er indsamlet som led i den offentlige høring. Efter høringen er en række principper blevet finjusteret i forhold til det foreløbige sæt principper, der blev fremlagt som led i den offentlige høring.

Offentlig høring om et sæt europæiske digitale principper

Mellem den 12. maj og den 6. september 2021 gennemførte Kommissionen en offentlig høring for at indhente synspunkter vedrørende udformningen af europæiske digitale principper med henblik på at fremme og værne om EU's værdier i det digitale rum.

Høringen blev promoveret under begivenheden "Leading the Digital Decade" den 1.-2. juni på den digitale platform for konferencen om Europas fremtid samt på sociale medier. Hovedformålet med høringen var at indsamle synspunkter fra alle interesserede parter, herunder medlemsstaterne, regionale og lokale myndigheder, NGO'er og civilsamfundsorganisationer, erhvervs sammenslutninger og virksomheder samt andre interesserede parter og naturligvis borgerne.

Det var startskuddet til en bred høring med blandt andet deltagerorienterede workshopper og målrettede interviews, en Eurobarometer-undersøgelse for at indsamle synspunkter fra alle medlemsstaterne og forskellige aldersgrupper med særligt fokus på børn og unge og personer med forskellig social baggrund.

Generelt viste høringen udbredt støtte til en europæisk erklæring om digitale rettigheder og principper samt til det første sæt principper, der blev skitseret som led i høringen — vigtigheden af nogle af dem i forhold til andre blev fremhævet, og nogle respondenter understregede endda behovet for flere principper. Svarene fra de forskellige høringsaktiviteter har været vejledende for udarbejdelsen af den erklæring, der fremlægges i dag.

Et mere detaljeret resumé af høringen findes i det arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der offentliggøres sammen med denne meddelelse.

3. Erklæringen om digitale rettigheder og princippers politiske karakter

Det sæt digitale principper, der bør forme Europas digitale samfund, foreslås i form af en **højtidelig fælles erklæring** fra Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen. Udkastet til erklæringen som anført i bilaget er tænkt som et forslag, der skal drøftes med Europa-Parlamentet og Rådet med henblik på undertegnelse af alle tre institutioner.

Erklæringen er navnlig forankret i den primære EU-ret — særlig traktaten om Den Europæiske Union (TEU), traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), EU's charter om grundlæggende rettigheder og Den Europæiske Unions Domstols retspraksis — samt i afledt ret.

Principperne berører ikke de lovfæstede rettigheder, der allerede beskytter mennesker online i Den Europæiske Union, og for hvilke der skal findes effektive retsmidler i hele EU. De berører heller ikke lovlige begrænsninger af udøvelsen af sådanne rettigheder med henblik på at forene dem med udøvelsen af andre rettigheder eller nødvendige og forholdsmæssige begrænsninger i offentlighedens interesse. Når principperne er gennemført ved hjælp af politiske initiativer, vil de finde anvendelse sammen med andre eksisterende rettigheder og principper og i almenhedens interesse.

4. Opfølgning på EU-plan og globalt plan

Godkendelse af den europæiske erklæring om digitale rettigheder og principper

Kommissionen foreslår, at den europæiske erklæring om digitale rettigheder og principper formelt undertegnes af de tre berørte EU-institutioner i fællesskab. Sammen med Europa-Parlamentet og Rådet vil Kommissionen fremme drøftelserne på grundlag af det udkast til erklæringen, der fremlægges i dag.

Nuværende og kommende EU-lovgivning og -tiltag

I betragtning af erklæringens politiske karakter svarer ikke alle principper til rettigheder, der kan håndhæves direkte: nogle er allerede fastsat ved lov, mens andre kan kræve yderligere tiltag på det relevante niveau. Erklæringen skal sammenholdes med EU-retsakter og -instrumenter og berører ikke disse.

Faktisk har Kommissionen allerede fremsat en række lovgivningsmæssige forslag og politiske initiativer på de områder, der er omfattet af de digitale principper som fastlagt i udkastet til erklæringen. Sammen med Europa-Parlamentet og Rådet agter Kommissionen fortsat, når det er nødvendigt, at forfølge tiltag og initiativer, der omsætter de digitale principper i praksis og dermed former den digitale omstilling⁶.

Overvågning og evaluering

Principperne i erklæringen er i borgernes, de offentlige myndigheders, arbejdsmarkedets parter og civilsamfundets interesse på alle niveauer. De er også relevante for virksomheder, både i deres rolle som brugere af digitale tjenester og som aktive aktører med ansvar i det digitale rum.

Kommissionen vil fremme dialog med og inddragelse af medlemsstaterne og alle relevante aktører for at sikre, at der er bevidsthed om og fælles tilslutning til de principper, der er nedfældet i erklæringen.

For at initiativet bliver en succes, er det vigtigt, at den måde, hvorpå de digitale principper omsættes i praksis, overvåges effektivt. I Kommissionens forslag til afgørelse om vejen mod det digitale årti fastsættes det, at medlemsstaterne rettidigt skal stille de oplysninger til rådighed for Kommissionen, der er nødvendige for en effektiv overvågning af fremskridtene i opfølgningen på principperne i erklæringen. Desuden fastsættes det i Kommissionens forslag, at status for de foranstaltninger, der følger op på principperne i erklæringen, skal vurderes i en årlig rapport om "status over det digitale årti". Kommissionen vil fremlægge sin strategiske evaluering af EU's digitale omstilling for Rådet og Parlamentet samt anbefalede tiltag og foranstaltninger for

⁶ I den forbindelse vil enhver foranstaltning, der kræver et finansielt bidrag fra EU-budgettet, blive dækket inden for de rammebeløb, der er aftalt for 2021-2027 for de pågældende udgiftsprogrammer, og inden for de aftalte personaleressourcer.

medlemsstaterne og/eller drøfte fælles forpligtelser indgået mellem Kommissionen og medlemsstaterne.

Kommissionen vil også styrke samarbejdet med medlemsstaterne og alle relevante aktører om alle relevante EU-regler, herunder dem, der er fastsat i ovennævnte lovgivning, med fokus — alt efter omstændighederne — på deres gennemførelse og udveksling af bedste praksis. En tættere og regelmæssig dialog med medlemsstaterne kan lette en rettidig vedtagelse og — i givet fald — gennemførelse af EU's retlige instrumenter samt forbedre kvaliteten af deres gennemførelse, således at det undgås på et senere tidspunkt at skulle indlede traktatbrudsprocedurer.

Derudover vil Kommissionen hvert år gennemføre en Eurobarometer-undersøgelse for at overvåge opfølgingsforanstaltningerne i medlemsstaterne. Ved hjælp af Eurobarometerundersøgelsen skal der indsamles kvalitative data baseret på borgernes opfattelse af, hvordan de digitale principper i erklæringen gennemføres i de forskellige medlemsstater.

Kommissionen vil evaluere behovet for over tid at revidere principperne i lyset af den teknologiske udvikling og om nødvendigt forelægge Europa-Parlamentet og Rådet et forslag herom.

Fremme af den europæiske erklæring om digitale rettigheder og principper i verden

EU har altid stået i spidsen for fremme af grundlæggende rettigheder på verdensplan, blandt andet i De Forenede Nationer. EU er i stand til at bevare sin rolle som ansvarlig verdensleder af en menneskecentreret og værdibaseret tilgang i den digitale tidsalder. Erklæringen vil også være et vejledende redskab i EU's diplomatiske indsats og forme EU's partnerskaber og drøftelser med internationale partnere.

5. Konklusion og vejen frem

Med denne erklæring om digitale rettigheder og principper fremlægger Kommissionen både en referenceramme for mennesker og en vejledning for virksomheder og politiske beslutningstagere med det formål at sætte mennesket i centrum for den digitale omstilling.

Medlemsstaterne, herunder deres offentlige myndigheder, alle interesserede parter, civilsamfundet på alle niveauer og EU-institutionerne har et fælles ansvar for at arbejde for en menneskecentreret digital omstilling.

Kommissionen vil fortsat arbejde meget tæt sammen med Europa-Parlamentet og Rådet for at lette undertegnelsen af denne erklæring så tidligt som muligt i 2022.